

“YARIM YAD OLDU MƏNƏ”

və ya

bayatılarda nakam məhəbbətin təsviri

Vəfahı Ənsər (Bilaloğlu)

Siyasi elmlər üzrə fəlsəfə doktoru,

Xəzər Universiteti, Jurnalistika departamenti

*Əzizləmə yar yarı,
Əzizləyə yar yarı.
Sağalmaz bir dərd olar;
Yad olsa yardan yarı.*

Necə də dürüst ifadə edilmişdir. Sevən yarını ancaq əzizləyər, nəvazişlə davranar. Yar yarından yad olsa, dərd qonar sevən ürəyinə, kədər yayılar yanaqlarına, qaşlar çatılar, gözlər qapanar.

Axı, insan aləminin hər zaman sevgiyə, məhəbbətə ehtiyacı olub, olur və olacaq da. Havasız, susuz bir təbiəti düşünə bilməyəcəyimiz kimi, sevgisiz də həyatı təsəvvür etmək mümkün deyil. Çünki saf və təmiz sevgi bütün ülvə hisslərin başlanğıcı, səadətin və xoşbəxtliyin açarıdır. Atalarımız əbəs yerə deməmişlər ki, “Məhəbbəti qorusan, onunla ucalarsan, məhəbbətlə qocalsan, qoca deyil, cavansan.”

*Əzizim doymaq olmur,
Sevgidən doymaq olmur.
Atəşi ölüncədir;
Dönmək, soyumaq olmur.*

İnsan böyüdükcə, kamala çatdıqca, onu əhatə edən müxtəlif dəyərlərə qarşı qəlbində sevgi hissi yaranır, həm sevməyə, həm də sevilməyə can atır. Bu sevgi hissi bəzən vətənə və xalqa, bəzən ailəyə və doğmalara, bəzən keçmişə və gələcəyə olan məhəbbət körpüsü kimi özünü büruzə verir.

Bir də həddi-buluğa çatmış gənc qızla oğlanın bir-birinə könül verərək yaşadıkları məhəbbət var ki, bu eşqin sonu ya vüsəl olur, ya da hicran. Çünki “Eşq bir dəryadır, üzmək bilməyən bu dəryada boğular”, - demişlər. “Məhəbbətin gözü kor olur” - da deyiblər. Bu korluq heç də sözün həqiqi mənasında deyil. Sevdininin onun gözünə dünya gözəli, ağıllısı və nəvazişlisi kimi görünməsindədir.

Əgər belə olmasaydı, “Leyli və Məcnun” ərsəyə gəlməz, əbədiləşərək nakam məhəbbətin simvoluna dönməzdi. Əgər belə olmasaydı, dahi şairimiz M. Füzuli sevgililərin ayrı düşməsinə və nəticəsi kədərə dönən uğursuz məhəbbəti:

*Şəbi-hicran yanar canım, tökər qan çeşmi-giryanim,
Oyadar xəlqi əfğanım, qara bəxtim oyanmazmı?*

-deyə təsvir edib qələmə almazdı. Əgər belə olmasaydı, keçmişdə də, indi də bəxti və taleyi Leylini andıran qızlarımızın və alın yazısı Məcnunu xatırladan oğlanlarımızın timsalında romanlar, povestlər, hekayələr, şeirlər yazılmazdı. Əgər belə olmasaydı, nakam məhəbbət mövzusu ən geniş yayılmış folklor nümunələri olan və tarix boyu dildən-dilə doluşaraq, nəsilən-nəslə keçərək nəğmələşən bayatılarda da öz əksini tapmazdı.

Sevgi gözəldir, necə olsa da... Vətənə, Anaya, təbiətə - gülə, çiçəyə sevgi. Gənclər üçün ən ülvə sevgi Aşiqin Məşuqə olan sevgisidir. Bunun şən və sevincli başlanğıcı olsa da, bəzən nakam, hətta çox kədərli sonluğu gənclərin gözlərinə görünür. El bayatılarında deyildiyi kimi:

*Gözəl qız xalı neylər,
Tirməni, şalı neylər.
Sevgisi dönük çıxan
Dövləti, malı neylər.*

Bir könlüdən digərinə sevgi körpüsünə çevrildiyi qədər, bu körpünün hər iki sahilini alışıdır yandırır. Eləcə də, ayrılmağa məcbur qalmış və məhəbbətlerini ürəklərində gizli saxlayan aşiqlərin dözülməz ağrılarına həmdərd olur. Dərdini həmdərdilərlə bölüşür. Ürəyini sakitləşdirməyə çalışır.

*Əzizim gülü xara,
Yaylığın gülü xara,
Bülbülə xəbər getsin,
Verdilər gülü xara.*

*Yarım yad oldu mənə,
Düşməni şad oldu mənə,
Obada bir qız sevdim,
Quru ad oldu mənə.*

Sonu ayrılıq olsa da, adına nakam məhəbbət deyilsə də, saf və təmiz sevgini ölməzlik zirvəsinə qaldıraraq özündə yaşadır və əbədiləşdirir bayatılar:

*Bülbüləm, bağ gəzərəm,
Ölmərəm, sağ gəzərəm,
Leylini itirmişəm,
Məcnunam, dağ gəzərəm.*

Aşiq gəzir gecə-gündüz, o sevgini də özü ilə gəzdirir, onun ağırlığını hiss etmədən, gücünə bələd olduğundan yorulmadan son nəfəsinə qədər özü ilə gəzdirir, ölməzliyə doğru aparır.